

בתי המשפט

עת"מ 8187/08		בבית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית משפט לעניינים מינהליים
10/11/2008		
		לפני: כבוד השופט יהונתן עדיאל, סגן נשיא

בעניין: הבית הפתוח בירושלים לגאווה ולסובלנות (ע"ר)
ע"י ב"כ עו"ד יונית שליין-בן אור ועו"ד גלעד ברנע ואח' העותרת

- נ ג ד -

1. עיריית ירושלים
2. ראש עיריית ירושלים, מר אורי לופוליאנסקי
המשיבה ע"י עוה"ד בלטר, גוט, אלוני ושות'

<p>להחלטה במנהלי (18-03-2008): עתמ 8187/08 הבית הפתוח בירושלים לגאווה ולסובלנות נ' עיריית ירושלים שופטים: יהונתן עדיאל, עו"ד: יונית שליין בן אור, גלעד ברנע</p> <p>לעיקרי טיעון בכתבי טענות (12-11-2008): עתמ 8187/08 הבית הפתוח בירושלים לגאווה ולסובלנות - ב"כ עו"ד גלעד ברנע, עו"ד עינת הורביץ, עו"ד יונית שליין-בן אור נ' עיריית ירושלים שופטים: י. עדיאל, עו"ד: גלעד ברנע, עינת הורביץ, יונית שליין-בן אור</p> <p>לעתיירה מינהלית בכתבי טענות (12-11-2008): עתמ 8187/08 הבית הפתוח בירושלים לגאווה ולסובלנות - ב"כ עו"ד גלעד ברנע, עו"ד אורלי ארז-לחובסקי, עו"ד יונית שליין-בן אור נ' עיריית ירושלים שופטים: י. צור, עו"ד: גלעד ברנע, אורלי ארז-לחובסקי, יונית שליין-בן אור</p> <p>לעתיירה בכתבי טענות (12-11-2008): עתמ 8187/08 הבית הפתוח בירושלים לגאווה ולסובלנות - ב"כ עו"ד גלעד ברנע, עו"ד עינת הורביץ, עו"ד יונית שליין-בן אור נ' עיריית ירושלים שופטים: י. עדיאל, עו"ד: גלעד ברנע, עינת הורביץ, יונית שליין-בן אור</p> <p>להחלטה בעליון (18-11-2009): עעמ 343/09 הבית הפתוח בירושלים לגאווה וסובלנות נ' עיריית ירושלים שופטים: גאולה לויין</p> <p>להחלטה בעליון (07-03-2010): עעמ 343/09 הבית הפתוח בירושלים לגאווה וסובלנות נ' עיריית ירושלים שופטים: דנה כהן לקח</p> <p>לפסק-דין בעליון (14-09-2010): עעמ 343/09 הבית הפתוח בירושלים לגאווה וסובלנות נ' עיריית ירושלים שופטים: א' חיות, ח' מלצר, י' עמית, עו"ד: אהוד גוט, רענן בר זוהר, גלעד ברנע, עינת הורביץ</p>

מיני-רציו:

* העותרת לא הופלתה ע"י עיריית ירושלים באי מתן תמיכה כספית לפעילותה. אמנם, אין חולק על חשיבות פעילותה של העותרת. אולם שיקול הדעת במתן תמיכות כספיות נמסר לעירייה – ובהעדר פגיעה בשוויון, ביהמ"ש אינו אמור להתערב בשיקול דעת זה.

- * משפט מינהלי – הטבות – תמיכות
- * משפט מינהלי – החלטות – בחינתן
- * משפט חוקתי – זכויות הפרט – שוויון

עתירה שעניינה בקשת העותרת כי המשיבה 1 תיתן תמיכה כספית לפעילותה בשנים 2005-2007. זאת, לאחר שפנייתה של העותרת לקבלת תמיכה כספית בכל אחת מן השנים האמורות, אשר הופנו לאגף החברה, אגף התרבות, והחטיבה לקידום נוער וצעירים של המשיבה, נענו בשלילה או לא נענו כלל.

בימ"ש לעניינים מנהליים דחה את העתירה בקובעו:

בבסיסן של ההוראות הנוגעות למתן תמיכות כספיות מכספי ציבור עומדות, מחד גיסא, ההכרה במגבלות התקציב העומד לרשות הרשות, ומאידך גיסא החובה המוטלת על הרשות לפעול בשוויון בחלוקת כספי ציבור המצויים בידה. כפי שנפסק, אין המדינה מחויבת לתמוך בפעילות כזו או אחרת, אך משהחליטה המדינה לתמוך בפעילות מסוימת, אין היא יכולה להפלות קבוצה מסוימת המקיימת את אותה פעילות רק בגלל השתייכותה לזרם מסוים.

מדברים אלה עולה, ראשית, כי לרשות נתון שיקול דעת רחב בנוגע לקביעת מהותה של הפעילות הזכאית לתמיכה כספית. שנית, כי זכאות לתמיכה נגזרת בראש ובראשונה מאופי הפעילות הנתמכת ולא מזהות מבקש התמיכה. שלישית, הרשות מנועה מלקבוע קריטריונים משניים המביאים למתן תמיכות באופן לא שוויוני. כך בייחוד מקום בו התוצאה המפלה היא על רקע של הבחנה חשודה בנושאי גזע, נטייה מינית וכו'. בהקשר זה הכירה הפסיקה בזכות הרשות להגביל את הגופים הזכאים לתמיכה, לגופים המתמחים בביצוע הפעילות הנתמכת, או לגופים בעלי זיקה לרשות, כגון חברות ממשלתיות.

על מנת להבטיח שמירתם של עקרונות אלו, הכלל הוא כי הקצאת תמיכות ע"י הרשויות, ובכלל זה רשויות מקומיות, צריכה להיעשות ע"פ קריטריונים ברורים, ענייניים ושוויוניים. עוד נקבע שעל הקריטריונים למתן תמיכות להיות קונקרטיים, באופן אשר מאפשר את יישומם על פי אמות מידה אובייקטיביות. עם זאת, במקרים מסוימים יוכרו גם קריטריונים הנסמכים על הערכות סובייקטיביות, כגון איכותה של הפעילות עבודה מבוקשת התמיכה.

יישום עיקרון השוויון על החלטת הרשות נעשה בשני שלבים: הראשון, החלטה בדבר קבוצת השוויון הרלוונטית, והשני מתן החלטות שוויוניות בתוך הקבוצה עצמה. ההחלטה בכל אחד משלבים אלו נתונה לביקורת שיפוטית, במסגרתה נבחן, בין השאר, האם השיקולים העומדים בבסיס ההחלטה הינם ענייניים, והאם המשקל שניתן להם מצוי במתחם הסבירות.

על רקע זה נבחנה דרישת של העותרת למתן תמיכה וזאת במסגרת פעילותם של שלושה אנפים בעירייה אליהם פנתה העותרת לשם קבלת תמיכה: אגף התרבות; אגף החברה והחטיבה לקידום נוער, וביהמ"ש הגיע לכלל מסקנה כי העותרת לא הופלתה באי מתן תמיכה כספית, וכי בהחלטות המשיבה לא נפל פגם המצדיק את ביטולן.

אין חולק על חשיבות פעילות העותרת, אך בכך בלבד אין די כדי להצדיק התערבותו של ביהמ"ש במדיניות מתן התמיכות של העירייה וכפייתה של זו להעניק תמיכה גם לעותרת. הרי שיקול הדעת במתן תמיכות כספיות נמסר לעירייה ובהעדר פגיעה בשוויון, ביהמ"ש אינו אמור להתערב בשיקול דעת זה. זאת, גם בהתחשב במשאבים המוגבלים העומדים לרשות העירייה לצורך זה ובכך שלא הוכח שהעירייה נותנת תמיכה לגופים הנמנים על קבוצת השוויון עליה נמנית העותרת.

פסק דין

1. עניינה של העתירה שבפני בבקשת העותרת, העוסקת במתן שירותי תרבות חברה ותמיכה חברתית-נפשית לחברי הקהילות ההומו-לסבית, הטרנסגינדרית והביסקסואלית (להלן - העותרת או הבית הפתוח), כי משיבה 1 (להלן - המשיבה או העירייה) תיתן תמיכה כספית לפעילותה בשנים 2005-2007. זאת, לאחר שפניותיה של העותרת לקבלת תמיכה כספית בכל אחת מן השנים האמורות, אשר הופנו לאגף החברה, אגף התרבות, והחטיבה לקידום נוער וצעירים של המשיבה, נענו בשלילה או לא נענו כלל.

2. בעניין דומה כבר קוימה התדיינות בפני בית משפט זה בסופה ניתן פסק דין (עת"מ (י-ם) [219/06](#) **הבית הפתוח בירושלים לגאווה ולסובלנות (ע"ר) נ' עיריית ירושלים**, [פורסם בבנו], 28.5.06) המחייב את העירייה לתת למבקש תמיכות כספיות בשנים 2003, 2004 ו- 2005, שערעור עליו (עע"מ [5905/06](#) **עיריית ירושלים נ' הבית הפתוח לגאווה ולסובלנות (ע"ר)**, [פורסם בבנו], 17.12.07) התקבל באופן חלקי על ידי בית המשפט העליון.

3. בפסק הדין שניתן בעת"מ [219/06](#) הנ"ל נקבע שלגבי שנת 2003 העירייה לא הציגה קריטריונים שקופים ושוויוניים למתן תמיכות לשנים 2003 ו- 2004, וכן לא הציגה תשתית נאותה המאפשרת בחינה עניינית של החלטתה שלא לאשר את בקשתה של העותרת, שכן ההחלטה הדוחה את הבקשה לא נומקה ואף נגדה המלצה של הגורם

המקצועי בעירייה להעניק לעותרת תמיכה בשנת 2003. לפיכך, נקבע בפסק הדין שהעותרת זכאית לקבלת תמיכה מהעירייה לשנת 2003 בסך של 100,000 ₪.

לגבי שנת 2004 נקבע בפסק הדין, כי החלטת ועדת התמיכות של העירייה שלא לאשר לעותרת תמיכה לשנה זו, אשר ניתנה, ללא נימוק, תוך התעלמות מהחלטת הדרג המקצועי ומהמלצתם המקצועית של היועץ המשפטי לעירייה ושל מבקרת העירייה, ותוך פגיעה בעקרון השוויון והשקיפות, הינה החלטה פגומה, הן מבחינת ההליך והן מבחינת סבירותה, ודינה להתבטל. על כן נקבע בפסק הדין, על העירייה לתת לעותרת תמיכה כספית לשנה זו בסכום של 125,000 ₪.

לקראת שנת 2005 קבעה העירייה קריטריונים למתן תמיכה במוסדות תרבות לפיהם תינתן תמיכה למוסדות אשר עיקר עיסוקם באמנות מקצועית ואשר קיבלו הכרה על ידי מינהל התרבות במשרד החינוך וזאת לפי נתוני פעילות כמותיים, מידת התרומה לעשייה בירושלים ולמיצובה כבירת תרבות. בקשת העותרת למתן תמיכה בשנה זו נדחתה על ידי העירייה הואיל ולא עמדה בקריטריונים אלה. לגבי החלטה זו, נקבע בפסק דינו של בית המשפט המחוזי, כי אף שהקריטריונים שגיבשה הוועדה הציבורית אשר במרכזם התמקדות באמנות מקצועית הינם ענייניים ושוויוניים, מבחן התוצאה מצביע על כך שהעמדת הדרישה כי המוסד המקבל תמיכה יהיה מוסד שעיקר עיסוקו בלפחות אחד מתחומי האמנות המקצועית כתנאי מקדמי לקבל תמיכה מאגף התרבות, הינו בעל תוצאה בלתי שוויונית ועל כן מפלה. מסקנה זו נתמכת, קבע בית המשפט בפסק דינו, בהתנהלותה של העירייה ואופן טיפולה בבקשות העותרת בשנים הקודמות, שיש בהן כדי ללמד על הלך הרוח ועל חשד סביר להפליה בנוגע לפעילותה של העותרת. בית המשפט הוסיף וקבע, כי מטרות רבות וחשובות נשמטו מהמבחנים שקבעה המשיבה למתן תמיכות, בכלל זה, עידוד וטיפוח מורשות תרבותיות ואמנותיות של מגזרי אוכלוסיה שונים ושל מגזרי אוכלוסיה ייחודיים וכי על העירייה להשלים את הקריטריונים ולגרום לתיקון המצב שנוצר באופן שיביא לידי ביטוי נאות גם את הצורך לטפח את הפלורליזם ואת הפעילות התרבותית והחברתית של קהילות מיעוט, המעוניינות לשמור על ייחודן ולדאוג לצרכים המיוחדים של אותן הקהילות. בכל מקרה, נקבע בפסק הדין, על העירייה להכיר בכך שהקהילה ההומו-לסבית הינה חלק מהרקמה החברתית-תרבותית של העיר ותושביה ולא ניתן למנוע באופן מלאכותי ומפלה את השתלבות הקהילה במארג התרבותי של תושבי העיר. לאור אלה, נקבע

שעל העירייה לתת לעותרת תמיכה כספית גם בשנת 2005 בסכום של 125,000 ₪ בכפוף להגשת דו"חות כספיים.

בפסק הדין שניתן בערעור שהוגש על ידי העירייה על פסק דינו הנ"ל של בית המשפט המחוזי (עע"מ 5905/06) נדחה הערעור בכל הנוגע לתמיכות בשנים 2003 ו- 2004. באשר לשנת 2005 נקבע בפסק דינו של בית המשפט העליון כי: "הדיון יוחזר לבית המשפט המחוזי, ויותר למשיב להגיש עתירה מתוקנת, שבה ניתן יהיה להרחיב את עילת התובענה בהקשר למעמד המשיב, עניין קבלת תמיכות נוספות הניתנות על ידי העירייה או הראויות על פי הטענה להינתן על ידה ובכללן תמיכות לנושאי חברה, קידום נוער וצעירים, תמיכה במפעלי תרבות שוליים וכיוצא באלה". כמו כן נקבע ש"המשיב יוכל, על פי שיקול דעתו לצרף לעתירה המתוקנת גם את עתירתו לשנים 2006 ו- 2007".

לאור פסק הדין האמור של בית המשפט העליון הגישה העותרת את העתירה הנוכחית.

4. המשיבים טוענים כי לגורמים פרטיים המקיימים פעילות ציבורית אין זכות קנויה לקבלת תמיכה מכספי ציבור, מה גם שהמשאבים המוקצים על ידי המשיבה לתמיכה מסוג זה הינם מוגבלים ועומדים על סכום כולל של כ-7 מיליון ₪ לשנה. לצורך זה, טוענים המשיבים, נקבעו על ידי המשיבה קריטריונים להכרעה בכל בקשות התמיכה המוגשות אליה. קריטריונים אלו מגבילים את מספר הגופים המקבלים תמיכה כספית, באופן המאפשר לאותם גופים הזוכים לתמיכה לקבל סכום כסף משמעותי לשם מימוש פעילותם, בעוד העותרת ומרבית פעולותיה בשנים הרלוונטיות אינן עומדות בקריטריונים אלה. מכל מקום, טוענים המשיבים, יש לדחות את כל בקשותיה של העותרת לקבלת תמיכה כספית, שכן העותרת אינה עומדת בקריטריון שנקבע בהנחית החשב הכללי במשרד האוצר מיום 25.2.04, שעניינה "פיקוח על גופים המקבלים תמיכה מתקציב המדינה" (מש/ג) (להלן – הנחית החשב הכללי או ההנחיה), בה נאמר, בין השאר, כי אין ליתן תמיכה כספית לגופים החורגים ממסגרת הוצאות "הנהלה וכלליות" כפי שזו נקבעה בהנחיה האמורה.

הנחית החשב הכללי

5. טענתם הראשונה של המשיבים היא שהעותרת לא עמדה בדרישות הנחית החשב הכללי הנזכרת לעיל. הנחיה זו קובעת, בין השאר, כי תנאי לתמיכה כספית לגוף בעל

מחזור כספי נמוך מעשרה מיליון ש"ח, כגון העותרת, הוא כי שיעורן המרבי של "הוצאות הנהלה וכלליות" מכלל המחזור הכספי שלו הינו 22%. זאת, בכפוף להוראת מעבר החלה על שנת 2004 בלבד, המאפשרת מתן תמיכה כספית מקום בו החריגה מן השיעור המרבי הנזכר לעיל אינה עולה על 75% מן החריגה בשנה הקודמת. כמו כן, נקבע בהנחיה האמורה כי בחישוב הוצאות הנהלה וכלליות עבור הגוף המבקש תמיכה כספית, תובאנה בחשבון כל הוצאות שכרם של נושאי המשרה, בלא לפצלן בין עלות הנוגעת לפעילות מינהלית לבין עלות הנוגעת לפעילות ישירה של אותו גוף, וכי "עובד המוגדר כמנהל... לא יוכל להיות מוגדר בחלק ממשרתו כמבצע פעילות ישירה, אלא אם כל משרתו הינה כמבצע פעילות ישירה". עוד נקבע בהנחיה האמורה, כי להוצאות הנהלה וכלליות יש לצרף גם הוצאות לצורך ייעוץ משפטי.

יישומן של הוראות אלו על הדו"חות הכספיים של העותרת, טוענים המשיבים, מעלה כי בשנים הרלוונטיות עמד שיעור הוצאות הנהלה וכלליות של העותרת על שיעור גבוה מהמותר על פי הנחית החשב הכללי. כך, יישומה של הוראת המעבר בשנת 2004 מביא לשיעור מרבי של הוצאות הנהלה וכלליות בשיעור של 26.35%, בעוד שבפועל עמדו הוצאות אלו אצל העותרת לפי הדו"ח הכספי המבוקר שהגישה, על סכום של 381,443 ₪ מתוך מחזור כספי של 1,090,718 ₪, שהם כ-34.9%. גם מהדו"ח הכספי המבוקר של העותרת לשנת 2005, עליה לא חלה הוראת המעבר, עולה כי הוצאות הנהלה וכלליות לאותה שנה עמדו על שיעור של 24.6%. מטיוטת הדו"ח כספי של העותרת לשנת 2006 עולה כי גם בשנה זו עלה שיעורן של הוצאות הנהלה וכלליות על המותר לפי הנחית החשב הכללי ועמד על 23.1%. בנסיבות אלו, טוענים המשיבים, יישום ראוי של הנחית החשב הכללי מוביל למסקנה כי העותרת אינה זכאית לתמיכה כספית בפעילותה באף אחת מן השנים הרלוונטיות.

6. העותרת טוענת כי הנחית החשב הכללי אינה מונעת ממנה לקבל תמיכות מכספי ציבור. ראשית היא טוענת, המשיבה אינה מיישמת באופן עקבי ושוויוני את ההנחיה האמורה, ואין לראות במשיבה כמי שאימצה הנחיה זו כמדיניות מחייבת. שנית, בסכומים ששילמה לצורך טיפול בענייניה המשפטיים אין לראות כהוצאות הנהלה וכלליות, שכן היא אינה מוציאה כספים בגין ייעוץ משפטי קבוע, ושכר טרחתו של בא כוח בהליכים משפטיים בהם היא מעורבת מוגבל לסכום ההוצאות שנפסק, אם נפסק, לזכותה ומועבר לידיו רק עם קבלתו. שלישית, מתשובת המדינה מיום 30.12.07 לעתירה התלויה ועומדת בפני בית המשפט העליון בעניין ההנחיה דלעיל של החשב

הכללי (בג"ץ 7165/05), עולה כי על פי עמדתה הנוכחית של המדינה, אופן חישוב הוצאות הנהלה וכלליות שונה מזה שנערך ביחס לבקשות העותרת. על פי תשובה זו, "ניתן לייחס במסגרת הכנסות העמותה גם שווי של מתנדבים הפועלים בעמותה..." וכי "... המשיבים מאפשרים... לייחס חלק מהוצאות השכר של המנכ"ל לסעיפים שאינם בגדר הוצאות הנהלה וכלליות, וזאת באותם מקרים בהם עולה כי משרת המנכ"ל ממלאת אף פונקציות פעילות שאינן בגדר פעילות מטה". מתשובה זו גם עולה, טוענת העותרת, כי תכליתה של ההנחיה היא למנוע חריגות בולטות בהוצאות הנהלה וכלליות בהיקף של עשרות אחוזים, בעוד שהחריגה של העותרת, ככל שזו מתקיימת, הינה בשיעור מזערי. לפיכך, נטען, לכל היותר היה מקום להביא את עניינה של העותרת בפני ועדת חריגים הפועלת לפי הנחיות החשב הכללי ויש להניח כי זו הייתה מאפשרת לה, בסופו של יום, לקבל את התמיכה המבוקשת.

7. השאלה הראשונה אשר עולה בהקשר זה הנה מהי מידת המחויבות של העירייה להנחיה דלעיל של החשב הכללי.

8. המשיבים טוענים כי הנחית החשב הכללי אומצה ופורסמה על ידי המשיבה עוד בשנת 2004, כאשר התייחסות אחת לכך נכללה בחוברת הנהלים למתן תמיכות שפורסמה באותה שנה, והתייחסות נוספת נכללה בטופס כתב ההתחייבות עליו חתמו מבקשי התמיכות. המשיבים ממשיכים וטוענים כי הנחיה זו מיושמת על ידי העירייה ביחס לכל הגופים מבקשי התמיכה, ובהסתמך על הנחיה זו ניתנו המלצות שלא ליתן תמיכה לעמותות שונות הן על ידי הוועדה המלווה את מתן התמיכות על ידי אגף תרבות, הן על ידי ועדת ההקצבות של אגף חברה, והן על ידי האגף לרווחה והאגף לחינוך חרדי.

9. העותרת טוענת כי אף שהיא נדרשה להגיש דו"חות כספיים על פי הנוסח המבוקש על ידי החשב הכללי, בפועל המשיבה לא אימצה את הנחית החשב הכללי כתנאי לקבלת תמיכה כספית, ומהתנהלות המשיבה גם לא עולה כי ההנחיה יושמה בפועל על כל הגופים המבקשים תמיכה. לטענתה, קודם להגשת העתירה היא אף פנתה ליועצת המשפטית של העירייה וביקשה שעניינה יועבר לדיון לפני ועדת החריגים שהקים החשב הכללי, אשר מוסמכת לאשר מתן תמיכות גם לגבי גופים שאינם מקיימים הנחיה זו, אך בתשובה נאמר לה שוועדת החריגים האמורה אינה דנה בבקשות תמיכה

המוגשות לרשויות מקומיות. זאת, בניגוד לעמדת המשיבה בתשובתה לעתירה, לפיה על העותרת היה לפנות לוועדת החריגים האמורה.

10. על פי נוסח הנחית החשב הכללי, הנחיה זו מופנית למשרדי הממשלה והיא חלה על מוסדות ציבור המבקשים לקבל תמיכה מתקציב המדינה. הוראה זו אינה חלה, על פניה, על עיריית ירושלים. אולם בכך אין כדי למנוע מהעירייה מלאמץ הנחיה זו. כך אכן נעשה, לכאורה, על פי האמור בחוברת "נוהל והנחיות להגשת בקשות על ידי תאגידי תמיכה מעיריית ירושלים" שהוציאה המשיבה בשנת 2004 (מש/ו), בה נאמר, תחת הכותרת "הנחיות כלליות להגשת בקשות", ש"העירייה רשאית למנוע או להפחית תמיכה אם נתוני השכר במוסד עולים על המקובל, על פי מדיניות הממשלה בנוגע להגבלת שכר והוצאות למוסד ציבורי נתמך...". גם בטופס כתב ההתחייבות עליו חתמו מבקשי התמיכות, נכללה הצהרה לפיה ידוע למבקש כי אי עמידה ב"החלטות העירייה בנוגע להוצאות שכר ואחרות עפ"י מדיניות הממשלה ביחס להוצאות גוף נתמך" מהווה עילה להקטנת, עיכוב, או הפסקת הסיוע הכספי.

המסמכים האמורים אינם מתייחסים ישירות להנחית החשב הכללי. מכל מקום, מנוסח זה עולה שהמשיבה לא כבלה עצמה לחלוטין להנחית החשב האמורה, ואף שהודיעה כי תתחשב בהנחיה זו, שמרה לעצמה את הזכות לאשר מתן תמיכות גם לגופים שאינם עומדים בתנאי אותה הנחיה.

מסתבר שגם בפועל העירייה לא ראתה עצמה כבולה להנחיה זו של החשב הכללי. כך עולה מההשלמה לעתירה שהוגשה על ידי העותרת, אשר מונה יותר מ-20 גופים אשר זכו לתמיכה בניגוד לעמדת הוועדה הממליצה שסברה כי במקרים אלה אין מקום למתן תמיכות משום שגופים אלו לא עמדו בתנאי הנחית החשב הכללי.

בתשובת המשיבים להשלמה לעתירה, הוצגו הסברים סבירים בנוגע ל-7 גופים, אך לא הייתה התייחסות ולא ניתן הסבר לפשר מתן התמיכות ל-9 גופים אשר לא עמדו בתנאי ההנחיה האמורה (בית הספר לצילום מוסררה ירושלים; אגודת הציירים והפסלים; יד למורשת חיים הזו; צוללת צהובה – המקום למוסיקה בירושלים; תיאטרון הקרון; מעלה – המרכז לציונות דתית; אתר ההנצחה גבעת התחמושת; משכנות שאננים; ותאיר). מסתבר שגם עמותת יד לבנים קיבלה תמיכה, "לפנים משורת הדין", למרות שלא עמדה בתנאי ההנחיה האמורה של החשב הכללי.

בנסיבות אלה, אני סבור שבהנחית החשב הכללי, שאינה מיושמת על ידי העירייה באופן עקבי ומסודר והעירייה אף אינה רואה עצמה חייבת לפעול לפיה, אין כדי להצדיק את דחיית בקשותיה של העותרת לתמיכה (השווה: [בג"ץ 134/67 סימון נ' מ' התחבורה, פ"ד כא\(2\) 710](#); [בג"ץ 696/89 ר.מ.י. מרכז רפואי ירושלים נ' שר הבריאות, פ"ד מד\(3\) 113, 125-122](#)).

11. המסקנה דלעיל מייתרת את הדיון בשאלה אם לגופו של עניין העותרת עמדה בדרישות ההנחיה של החשב הכללי. למעלה מן הצורך והואיל והצדדים התייחסו בהרחבה לנושא זה, אציין כי לצורך ההליך הנוכחי יש לצאת מההנחה שהעותרת לא עמדה בתנאי ההנחיה. כך עולה מבקשותיה של העותרת לקבלת תמיכה אשר הוגשו לעירייה. הבקשה לשנת 2005 נסמכה על דו"ח מבוקר לשנת 2004 ואילו בקשותיה לתמיכה בשנים 2006-2007 נסמכו על דו"ח מבוקר לשנת 2005. לפי אישור רואה החשבון המבקר מטעם העותרת מיום 3.10.06 (מש/ג), עמדו הוצאות הנהלה וכלליות של העותרת בשנת 2004 על 35% מהמחזור הכספי ובשנת 2005 על 24.6% מהמחזור הכספי. מכאן, שבמועדים הרלוונטיים להגשת הבקשות לקבלת תמיכות, כל הגורמים הנוגעים לעניין, בכללם העותרת ורואי החשבון שלה, סברו כי שיעור הוצאות הנהלה וכלליות של העותרת חורג מן השיעור הקבוע בהנחית החשב הכללי. כך גם צוין בבקשותיה.

בנסיבות אלה אינני רואה מקום לדון בטענות העותרת בדבר אופן יישום הנחית החשב הכללי במסגרת ההליך הנוכחי. שהרי עניינו של הליך זה בבחינת החלטות המשיבה בנוגע לבקשות העותרת כפי שאלו הוגשו בפועל, ולא באופן בו ייתכן והעותרת הייתה רשאית להגישן.

הקריטריונים הנוהגים בעירייה למתן תמיכות ויישומם בעניינה של העותרת

12. המשיבים טוענים כי מכל הפעילויות נשוא בקשות העותרת רק פרויקט אחד אותו ביצעה העותרת בשנת 2006, הוא "אירועי הגאווה העולמיים", עומד בקריטריונים לקבלת תמיכה מאת אגף תרבות. זאת, בעוד שפעילותה השוטפת של העותרת בשנים אלו, ובכלל זה עריכתו של מצעד הגאווה השנתי אינה עומדת בקריטריונים שנקבעו.

13. העותרת טוענת שאם בקשותיה לתמיכה אינן נופלות במסגרת הקריטריונים שנקבעו על ידי המשיבה, קמה עילה להתערבות בית המשפט בקריטריונים האמורים, וזאת משלושה טעמים: ראשית, התנהלות המשיבה בעניינה של העותרת מאופיינת בהפליה עקבית שלה ושל חבריה על רקע שיקולים זרים, שמקורם בדעותיו האישיות של המשיב בנוגע לנטייתם המינית של חבריה. מסקנה זו נלמדת, טוענת העותרת, הן ממכתב שנשלח בשמו של המשיב ממנו עולה יחס שלילי באשר לפעילותה הציבורית (ע/98), הן מדברים שצוטטו בעיתונות מפיו של המשיב (ע/13, ע/96, ע/97) והן מדרך הטיפול של המשיבים בבקשותיה בעבר, כאשר עתירות שהגישה נגד החלטות שניתנו בעניינה על ידי המשיבה התקבלו ונקבע כי העירייה פעלה שלא כדין. שנית, טוענת העותרת, הקריטריונים שקבעה המשיבה אינם שוויוניים שכן הם מובילים לתוצאה לפיה לא ניתן כל מימון ציבורי לפעילות הנוגעת לקהילה הנזקקת לשירותיה, המהווה 10% מהאוכלוסיה. לשיטתה, מדובר בתוצאה מפלה שאינה עולה בקנה אחד עם עיקרון הפלורליזם, המחייב מתן תמיכה כספית גם לגוף הממלא את צרכיה הייחודיים של קהילת מיעוט. שלישית, נטען, הקריטריונים המפורטים עליהם נסמכת עמדת המשיבים לא פורסמו קודם לתאריך האחרון להגשת בקשות לקבלת תמיכה לשנת 2005. מצב דברים זה, בו ניתן לבחון את תוכן הבקשות קודם לפרסום הקריטריונים, מעלה חשש כי שיקול דעת הרשות בקביעתם של קריטריונים אלה הופעל באופן המאפשר העדפת מוסדות מסוימים על פני אחרים.

14. הוראות הדין הנוגעות למתן תמיכות כספיות מכספי ציבור חלות הן על מוסדות המדינה והן על הרשויות המקומיות (בג"ץ 5325/01 עמותת ל.כ.נ. לקידום כדורסל נשים נ' המועצה המקומית רמת השרון, פ"ד נח(5) 79, 88). בבסיסן של הוראות אלו עומדות, מחד גיסא, ההכרה במגבלות התקציב העומד לרשותה של הרשות, ומאידך גיסא החובה המוטלת על הרשות לפעול בשוויון בחלוקת כספי ציבור המצויים בידה:

"ההנחה היא שמרכיב בסיסי וחיוני בחיי דמוקרטיה תקינים הוא הפלורליזם, שכן המגוון הוא המבטא את הדמוקרטיה הלכה למעשה. מדינה דמוקרטית מכבדת את כל הזרמים, התפיסות והשונויות שבה, נותנת להם מרחב קיום ופעולה, ואף תומכת בהם באופן שוויוני. חברה דמוקרטית אף אינה יכולה להסתפק במתן אפשרות קיום לזרמים שונים, ועליה לתת תמיכה כספית שוויונית לכל הזרמים. אין פירושו של דבר כי המדינה מחויבת לתמוך בפעילות כזו או אחרת, אך משהחליטה המדינה לתמוך בפעילות מסוימת, אין היא יכולה להפלות קבוצה מסוימת המקיימת את אותה פעילות רק בגלל השתייכותה

לזרם מסוים" **(בג"ץ 11020/05 פנים להתחדשות יהודית בישראל נ' שרת החינוך, [פורסם בנבו], 16.7.06).**

מדברים אלה עולה, ראשית, כי לרשות נתון שיקול דעת רחב בנוגע לקביעת מהותה של הפעילות הזכאית לתמיכה כספית. שנית, כי זכאות לתמיכה כספית, ככל שזו קיימת, נגזרת בראש ובראשונה מאופי הפעילות הנתמכת ולא מזהותו של מבקש התמיכה. שלישית, הרשות מנועה מלקבוע קריטריונים משניים המביאים למתן תמיכות באופן לא שוויוני, באופן בו חלק מהגופים אשר מקיימים פעילות מסוימת יזכו לתמיכה בעוד שגופים אחרים המקיימים פעילות דומה לא יזכו לה. כך, הדבר בייחוד מקום בו התוצאה המפלה היא על רקע של הבחנה חשודה בנושאי גזע, לאום, מין, נטייה מינית וכיו"ב **(בג"ץ 11163/03 ועדת המעקב העליונה לענייני הערבים בישראל נ' ראש ממשלת ישראל, [פורסם בנבו], 27.2.06, פסקות 18-22 לפסק דינו של כב' הנשיא ברק).**

הפסיקה הכירה גם בקריטריון מהותי משני לקביעת הזכאות אשר מתייחס לאופיו של הגוף מבקש התמיכה. בהקשר זה הכירה הפסיקה, בזכותה של הרשות להגביל את הגופים הזכאים לתמיכה, לגופים המתמחים בביצוע הפעילות הנתמכת **(בג"ץ 9547/06 הקרן החדשה לקידום ולעידוד יוצרי קולנוע וטלוויזיה נ' המועצה הישראלית לקולנוע, [פורסם בנבו], 14.4.08),** או לגופים בעלי זיקה לרשות, כגון חברות ממשלתיות **(בג"ץ 1313/01 עמותת קרן ילדינו מרכזי תקוותנו נ' משרד החינוך והתרבות, [פורסם בנבו], 19.2.02).**

על מנת להבטיח שמירתם של עקרונות אלו, הכלל הוא כי "הקצאת תמיכות על ידי הרשויות, ובכלל זה רשויות מקומיות, צריכה להיעשות על פי קריטריונים ברורים, ענייניים ושוויוניים", וכי בכסות במסגרתה מבוצעת ההקצאה אין כדי לשנות מחובה זו **(בג"ץ 10285/04 עמותת מועדון כדורסל נשים עירוני חיפה מוצקין נ' עיריית חיפה, [פורסם בנבו], 19.7.05).**

עוד נקבע שעל הקריטריונים למתן תמיכות להיות קונקרטיים, באופן אשר מאפשר את יישומם על פי אמות מידה אובייקטיביות **(בג"ץ 727/00 ועד ראשי הרשויות המקומיות הערביות בישראל נ' שר הבינוי והשיכון, פ"ד נו(2) 79, 90).** עם זאת, במקרים מסוימים יוכרו גם קריטריונים הנסמכים על הערכות סובייקטיביות, כגון איכותה של הפעילות עברה מבוקשת התמיכה **(בג"ץ 8912/05 מפגשים – עמותת**

למעורבות חינוכית וחברתית נ' שרת החינוך התרבות והספורט, [פורסם בנבו], 14.3.07, פסקה 10 לפסק דינה של כב' השופטת ארבל).

על פי המתווה שנקבע בפסיקה, יישום עיקרון השוויון על החלטת הרשות נעשה בשני שלבים: הראשון, החלטה בדבר קבוצת השוויון הרלוונטית, והשני מתן החלטות שוויוניות בתוך הקבוצה עצמה. ההחלטה בכל אחד משלבים אלו נתונה לביקורת שיפוטית, במסגרתה נבחן, בין השאר, האם השיקולים העומדים בבסיס ההחלטה הינם ענייניים, והאם המשקל שניתן לכל אחד משיקולים אלו מצוי במתחם הסבירות [\(בג"ץ 3792/95 תאטרון ארצי לנוער נ' שרת המדע והאמנויות, פ"ד נא\(4\) 258 - 281](#); [בג"ץ 2223/04 לוי נ' מדינת ישראל](#), [פורסם בנבו], 4.9.06, פסקות 14-15 לפסק דינה של כב' השופטת נאור).

15. על רקע זה תיבחן בהמשך דרישתה של העותרת למתן תמיכה וזאת במסגרת פעילותם של שלושה אגפים בעירייה אליהם פנתה העותרת לשם קבלת תמיכה: אגף התרבות; אגף החברה והחטיבה לקידום נוער.

אגף התרבות

16. באשר לאגף התרבות, המחלוקת העיקרית בין הצדדים נסבה על דחיית בקשותיה של העותרת לתמיכה בפעילותה השוטפת כ"מוסד תרבות" בשנים 2005-2007.

17. המשיבים טוענים כי הקריטריונים שנקבעו, ושהם העותרת אינה עומדת, נסמכים על דו"ח שנערך על ידי וועדה מקצועית ציבורית ובלתי תלויה בראשותו של פרופ' ארנון צוקרמן (מש/טו) (להלן – ועדת צוקרמן). לפי הקריטריונים האמורים, תמיכה בפעילות שוטפת ניתנת רק למוסדות העוסקים ביצירה אמנותית מקצועית, ותמיכה בפרויקטים ניתנת בתחומי "האמנות המקצועית, החובבים, מורשת ישראל, התרבות הערבית והפולקלור". בהקשר זה, מדגישים המשיבים, כי פעילותה השוטפת של העותרת בתחום התרבות מתמקדת בצריכת תרבות, ולא ביצירתה. מכאן, טוענים המשיבים, שהעותרת אינה זכאית לקבל תמיכה במסגרת אגף תרבות בגין פעילותה השוטפת בשנים 2005-2007, והיא אף הסכימה לכך, כאשר להסכמתה זו אף ניתן תוקף של פסק דין בבית המשפט העליון ([עע"מ 5905/06 הנ"ל](#)). עוד טוענים המשיבים, שאין מקום למתן תמיכה כספית למצעד הגאווה השנתי במסגרת תקציב המיועד

לפרויקטים מיוחדים, שכן אין מדובר באירוע תרבות אלא באירוע שמטרתו "להביא את מסריה של הקהילה ההומו-לסבית לידיעת הציבור ולהכרת הציבור", שבעצם עריכתו בשטחה המוניציפאלי של העירייה אין כדי להטיל עליה חובה לסייע במימונו. זאת, בניגוד ל"אירועי הגאווה העולמיים" הנזכרים לעיל, שנערכו בשנת 2006, אשר חלקם נשא אופי של אירוע תרבות הראוי לתמיכה.

18. העותרת טוענת, מנגד, שמפסק דינו של בית המשפט העליון בעע"מ 5905/06 עולה כי היא רשאית לטעון שעל המשיבה לקבוע קריטריונים לתמיכה בתחום "תרבות השוליים", באופן בו תינתן תמיכה לפעילותה אשר כוללת, בין השאר, תערוכות וסדנת תיאטרון, כמו גם עריכתו של מצעד הגאווה השנתי. זאת, לאור היותם של חברי הקהילה ההומו-לסבית כ-10% מכלל האוכלוסיה שלהם מאפיינים תרבותיים ייחודיים, ולאור החובה אשר מוטלת על הרשות לממן את פעילות העותרת מכוח עיקרון הפלורליזם. בהקשר זה מציינת העותרת כי בפועל המשיבה משתתפת גם במימון פעילות תרבותית שאינה "אמנות מקצועית" על דרך של קניית שירותים בתחום זה בפטור ממכרז. העותרת טוענת גם לפגמים בהתנהלות הוועדה המלווה ליישום דו"ח צוקרמן, כאשר לוועדה זו מונו מר אהר'לה גולדפינגר, ששימש כחבר הנהלה בשני גופים מבקשי תמיכה, ומר יגאל מולד חיו ששימש כסמנכ"ל בגוף נוסף שהגיש בקשה לתמיכה. זאת, בניגוד לדו"ח הוועדה הציבורית עצמו, שקבע כי תוקפו של כל אחד מן המינוריים יותנה בכך "... שאין במינוי משום ניגוד אינטרסים". העותרת מדגישה בהקשר זה שהגופים בהנהלתם כיהנו מר גולדפינגר ומר מולד זכו בהמלצה לקבלת תמיכה, וגם גופים אחרים, העוסקים בנושאים הקרובים לליבם של חברי הוועדה, זכו להמלצה דומה.

19. בדו"ח ועדת צוקרמן נקבע כי "... בבואה להעריך את המוסדות המבקשים תמיכה, [הוועדה] שמה את הדגש על שני עניינים עיקריים: האחד הוא התרומה התרבותית המיוחדת של המוסד לירושלים, והשני עיסוק באמנות מקצועית. על פי קביעת הדגשים הללו, לא נכללו ברשימת המוסדות הנתמכים כאלה שפעילותם אינה בגדר אמנות מקצועית". זאת, לאור מדיניות המשיבה שתכליתה "... פיתוח ירושלים כבירת התרבות של מדינת ישראל, חיזוק מעמדה כמרכז תיירות עולמית המושתתת על מפעלי תרבות בקני מידה בינלאומיים, וגם על מעמדה המקודש ומרכזיותה בשלוש הדתות המונותאיסטיות". במסלול התמיכה בפרויקטים נקבע, שתמיכה זו תינתן בתחומי "האמנות המקצועית, החובבים, מורשת ישראל, התרבות הערבית

והפולקלור... על פי נוהל התמיכות החדש של משרד הפנים (לכשיפורסם), מדיניות וסדרי עדיפות שיקבע מנהל האגף לתרבות, בכפוף לנוהל תמיכות ולדו"ח מבקר העמותה בדבר העלות הספציפית של הפרויקט".

20. העותרת אינה טוענת שקריטריונים אלה למתן תמיכות אשר נקבעו על ידי אגף התרבות של העירייה אינם סבירים, אך לשיטתה לא ניתן להסתפק בהם. זאת, לטענתה, משום שעל פי מבחן התוצאה הם פוגעים בשוויון מאחר וקבוצת האוכלוסיה אותה היא מייצגת אינה זוכה לתמיכה כספית, תמיכה לה היא זכאית מכוח עיקרון הפלורליזם. לפיכך, טוענת העותרת, על העירייה לקבוע קריטריונים נוספים, שיאפשרו תמיכה בפעילות של קהילות מיעוט, שאינה נתמכת על פי הקריטריונים שעניינם אמנות מקצועית.

21. יישום הכללים שנקבעו בפסיקה מעלה כי האבחנה בין "אמנות מקצועית" לבין פעילותה הנטענת של העותרת בתחום התרבות הינה אבחנה רלוונטית. אבחנה זו נוגעת לאופי הפעילות הנתמכת ונופלת במתחם שיקול הדעת הפתוח בפני הרשות, כשהשיקולים העומדים בבסיס ההחלטה ליתן תמיכה לגופים העוסקים בתחום האמנות המקצועית הינם שיקולים לגיטימיים, שאינם מפלים את קבוצת ההתייחסות של העותרת, היא הקהילה ההומו-לסבית, טרנסג'נדרית וביסקסואלית (השווה: [בג"ץ 8912/05 הני"ל](#)). יתירה מזו, המסמכים שצירפה העותרת לעתירתה אמנם מעידים על פעילות תרבותית של העותרת, אך מקובלת עלי טענת המשיבים, כי מדובר בפעילות של צרכן תרבות ולא בפעילות של יוצר תרבות, ודאי לא יוצר תרבות מקצועי. העותרת גם אינה מצביעה על גורם ספציפי אחר, המבצע פעילות בעלת אופי דומה לפעילות המבוצעת על ידה, או על קבוצת אוכלוסיה אחרת בעלת מאפיינים דומים אשר זוכה להקצבות כספיות מאת אגף התרבות לצורך מימון פעילות שוטפת מסוג זה. בנסיבות אלו, העותרת לא ביססה עילה להתערבות בשיקול דעתה של העירייה שלא לתמוך בפעילותה השוטפת.

22. בפסק דינו של בית המשפט העליון הותיר בית המשפט לעותרת את האפשרות לטעון, במסגרת עתירה חדשה שתגיש, לזכאות לקבלת תמיכות גם בתחום תרבות השוליים. בעניין זה נפלה מחלוקת בין הצדדים. בעוד המשיבה סבורה שגם "תרבות שוליים" חייבת שתהא אמנות מקצועית, העותרת סבורה שתרבות שוליים, בהקשר זה אינה

חייבת שתהא אמנות מקצועית דווקא, ויכול שתכלול, למשל, להקות חובבים, פעולות פולקלור של עדות ישראל, פעולות תרבות במגזרי המיעוטים, תרבות ואומנות בשכונות ובעיירות הפיתוח, פעילויות שכולן נתמכות על ידי משרד התרבות, אך אינן נתמכות על ידי עיריית ירושלים.

23. בעקבות פסק דינו של בית המשפט המחוזי בעת"מ 219/06 הנ"ל קיימה ועדת צוקרמן דיון נוסף ביום 13.2.07, והחליטה שבמסלול התמיכות השוטפות, אין מקום לשנות את הקריטריון המקצועי לפיו תמיכות במסלול זה ניתנות רק ליוצרי תרבות מקצועיים. היא הוסיפה והבהירה שניתן לתת תמיכות גם לגופים שאינם מקצועיים, לרבות קהילות ומגזרים בעלי מאפיינים וצרכים מיוחדים, אך זאת במסגרת מסלול הפרויקטים המיוחדים בלבד.

24. אף אם אניח שהמונח "תרבות שוליים" הנזכר בפסק דינו של בית המשפט העליון אינו חייב לשקף תרבות מקצועית דווקא, אני סבור שאין עילה להתערב בשיקול דעתה של העירייה ולכפות עליה להעניק תמיכה כספית שוטפת גם ליוצרי תרבות שאינם מקצועיים. זאת, ראשית, משום שלעירייה נתון שיקול דעת רחב בבחירת אופיין ומהותן של הפעולות בהן היא מבקשת לתמוך, ואם היא בוחרת לנתב את מעט האמצעים שהיא מקדישה לתמיכה בתחום התרבות ליצירה מקצועית של תרבות, שאינה נמנית על אותה קבוצת שוויון עליה נמנית תרבות השוליים הלא מקצועית, אינני סבור שבית המשפט צריך לכפות על העירייה מתן תמיכות גם בתחום אחרון זה. שנית, אף אם היה מקום לחייב את העירייה לתמוך גם ביוצרים לא מקצועיים של תרבות שוליים, עיקר עיסוקה של העותרת, כפי שכבר נאמר, אינו ביצירת תרבות, גם לא תרבות שוליים, אלא בצריכתה.

25. באשר לתמיכה בפעילות העותרת מתוך התקציב המיועד לתמיכה בפרויקטים, טענת העותרת מתייחסת גם לעניין התמיכה כספית במצעד הגאווה השנתי, ולא רק באירועי הגאווה העולמיים משנת 2006. בהקשר זה יש לציין, שהעותרת לא הבהירה מהו תוכנו התרבותי של המצעד השנתי, המקנה לה זכאות לקבלת תמיכה כספית. מכל מקום, לא שוכנעתי כי מסקנת המשיבה, לפיה גם אם מדובר באירוע בעל סממנים תרבותיים מסוימים, אלו משניים למהותו העיקרית כהפגנה הנושאת מסר חברתי, הינה בלתי סבירה. בהשלמה לעתירה מפנה העותרת לפסק דינו של בית המשפט העליון בבג"ץ

[5317/08](#) ברוך מרזל ואח' נ' מפקד משטרת מחוז ירושלים ואח' (פורסם בנבו), 21.8.08, אשר עסק בקיום מצעד הגאווה בירושלים. פסק הדין עומד על זכותה של הקהילה ההומו-לסבית לבטא את ייחודה בדרך הנראית לה, בין היתר באמצעות קיום אסיפה ותהלוכה ברחובה של עיר, שהם אמצעים מקובלים וטבעיים למימוש הזכות החוקתית של חופש הביטוי. מטרתו של מצעד זה, נקבע בפסק הדין, היא להביא את דברה של קהילה זו ואת מסריה אל הציבור ולקרבו אליה והם נועדו לבסס את זכותה של הקהילה להשתלב במרקם האנושי הכולל של העיר ותושביה. אולם פסק דין זה עסק בזכותה של העותרת לקיים את מצעד הגאווה ולא בזכות לקבל תמיכה כספית לשם קיומו. בהקשר האחרון נראה שאבחון מטרתו של המצעד על ידי בית המשפט העליון כאמור לעיל תומך דווקא בעמדת המשיבים, כי מדובר באירוע שנועד להעביר לציבור מסר חברתי ולא באירוע תרבותי.

26. אשר לאירועי הגאווה העולמיים שערכה העותרת בשנת 2006, העותרת ביקשה עבורם תמיכה כספית מאגף תרבות במסלול הפרויקטים, בסכום של 250,000 ₪. המשיבה אינה חולקת על כך שלפחות חלק מהאירועים האמורים עמדו בקריטריונים למתן לתמיכה במסלול זה. עם זאת, המשיבה דחתה בקשה זו בשל הנימוק כי העותרת לא עמדה בדרישות ההנחיה דלעיל של החשב הכללי. משטעם זה נדחה על ידי כאמור לעיל, עולה השאלה אם העותרת זכאית, לגופו של עניין, לקבלת תמיכה בנושא זה. בעניין זה טוענת המשיבה, שיש לדחות את בקשת העותרת משלושה טעמים נוספים: ראשית, דו"חות הביצוע שהגישה העותרת למשיבה לתמיכה בבקשתה לא הבחינו כנדרש בין האירועים הזכאים לתמיכה כספית לאלו שאינם זכאים לתמיכה כזו, ובין עלותו הספציפית של כל אירוע לבין העלויות הכלליות הכרוכות באירועי הגאווה העולמיים, כאשר העותרת ביקשה לממן "בדלת האחורית" אירועים שאינם זכאים לתמיכה. שנית, העותרת נדרשה במכתב מיום 6.12.06 (ע/59) להגיש דו"ח ביצוע מאושר על ידי רואה חשבון, אך הדו"ח שהגישה העותרת ביום 10.12.06, לא נסמך על אישור רו"ח כנדרש. שלישית, לאור הגבלתו של כלל התקציב המיועד לתמיכה בפרויקטים ל-490,000 ₪, הוגבלה התמיכה בפרויקט יחיד לסכום של 65,000 ₪ בלבד, וככל שהעותרת זכאית לתמיכה, אין היא זכאית לסכום העולה על כך. אציין, שהעותרת לא הגיבה על טענות אלה שהעלתה המשיבה.

27. באשר לנימוק הראשון של המשיבה, אני סבור שבעקרון אין פסול בצירוף חלק יחסי מן ההוצאות הלוגיסטיות הכלליות לבקשת תמיכה המוגשת עבור אירועים שהיוו חלק

מסוים מפרויקט רחב יותר, ככל שאין אפשרות מעשית לעריכתו של חישוב מדויק יותר אשר מתייחס לאירועים אלה בלבד. בכך אין כדי למנוע בעד המשיבה מלבדוק את דרך החישוב של העמסת ההוצאות הכלליות על אירועים ספציפיים, דבר שלא נעשה על ידה. עם זאת, אני סבור כי יש ממש בטיעונה השני של המשיבה. בעניין זה אני סבור שאין פסול בדרישה לצירוף דו"ח כספי מאושר על ידי רואה חשבון ומשהעותרת לא נענתה לדרישה זו המשיבה הייתה רשאית לדחות את הבקשה, ולו מטעם זה בלבד.

28. אשר לטענה בדבר ניגוד עניינים, אני סבור שבעצם היותם של חברים בוועדה המלווה בעלי עניין בגופים נתמכים אחרים אין משום פגם אשר צריך שיביא לביטול ההחלטה, מקום בו חברים אלה לא השתתפו בדיונים הנוגעים לגופים בהם הם מעורבים ולא ניסו להשפיע על עמדתם של חברי הוועדה האחרים בנושאים אלה (השווה: [בג"ץ 8912/05](#) הנ"ל, פסקה 12 לפסק דינה של כב' השופטת ארבל). אציין, שגם בביסוסה של מעורבות מסוג זה, דבר שלא הוכח, היה, לכל היותר, להביא לביטולן של ההחלטות הנגועות בניגוד עניינים, אך לא היה בה כדי לזכות את העותרת בתמיכה המבוקשת.

29. בנסיבות אלו, אני סבור כי בהחלטותיה של המשיבה לפיהן, לבד מאירועי הגאווה העולמיים בשנת 2006, לא תינתן לעותרת תמיכה כספית מתוך תקציב הפרויקטים של האגף לתרבות בשנים 2005-2007, לא נפל פגם המצדיק את ביטולן.

אגף החברה

30. בקשותיה של העותרת למתן תמיכה כספית מאגף החברה בשנים 2005-2007 התמקדו בשלושה תחומי פעילות בהם האגף תמך אשר רלוונטיים לפעילות העותרת: מרכזים ומינהלים קהילתיים; תנועות וארגוני נוער; וקידום מעמד האישה.

31. המשיבים טוענים כי בקשות אלו נדחו כדין. באשר לבקשת העותרת הנסמכת על פעילותה כ"מרכז קהילתי", טוענים המשיבים שתמיכות אלו מיועדות, לפי הקריטריונים שנקבעו על ידי המשיבה, למינהלים קהילתיים וארגונים המקיימים רשת של מרכזים קהילתיים, כשכל אחד מהם מהווה מנהלת שכונתית של כל אחת משכונות העיר השונות המשרתת איזור גיאוגרפי אחר בעיר, ומפעיל "שירותי הדרכה, ניהול ותוכן עבור עיריית ירושלים במסגרת סמכויות האגף ומדיניותו, ומרחיב או

משלים את פעולות האגף". גופים אלו הוקמו בהתאם למדיניות שעוגנה בהסכם שנכרת בין המשיבה לבין החברה הארצית למתנ"סים בשנת 1993. לפי הסכם זה, אוחדו תפקידי המנהלות השכונתיות והמתנ"סים תחת מסגרת עמותות "מינהל קהילתי" המהוות את "זרועה הארוכה" של המשיבה הפועלות להנגשת שירותיה של העירייה לתושבים, והוקמה החברה למרכזים ומינהלים קהילתיים בירושלים שהנה חברה מעין עירונית, אשר העירייה שולטת ב – 49.7% מהון מניותיה ואשר ראש העיר הוא יו"ר הדירקטוריון שלה, עליה הוטל להפעיל את המינהלים הקהילתיים ולפקח עליהם. העותרת לא הוכרה על ידי החברה למתנ"סים או על ידי החברה למרכזים ומינהלים קהילתיים בירושלים כמי שמפעילה מרכז קהילתי, ואין גם מקום לכך שהמשיבה תמליץ להכיר בה, שכן פעילות העותרת אינה כוללת "הנגשה של שירותי העירייה לפריפריה", ומשום שהעותרת אינה מנהלת את פעילותה על בסיס אזורי. לטענת המשיבים, המשיבה הייתה רשאית בכל מקרה לממן את המינהלים הקהילתיים באופן ישיר ולא באמצעות תמיכות כספיות, מה שהיה מיותר מלכתחילה את הצורך בקביעת קריטריונים לתמיכה.

באשר לבקשת העותרת כי יינתן לה מימון בגין פעילות "תנועת נוער", טוענים המשיבים, שהעותרת אינה מוכרת ככזו על ידי משרד החינוך כנדרש על פי הקריטריונים. כמו כן, עיקר עיסוקה של העותרת אינו מתמקד בפעילות בקרב ילדים ונוער באופן המקיים את תכלית מתן התמיכה, שהיא "...קידום גופים חינוכיים המסייעים לשימור ופיתוח ערכים חברתיים בילדים ובני נוער....".

בהתייחס לתמיכה המבוקשת בתחום הפעילות של קידום מעמד האישה עבור השנים 2005-2006 (קודם לביטולו של הקריטריון האמור בשנת 2007), טוענים המשיבים כי בבדיקה שנערכה על ידי מנהל המחלקה למחקר ופיתוח באגף חברה עולה כי רק חלק קטן מפעילותה של העותרת, בהיקף של כ-1.75% מתקציבה, הוקדש לפעילות בתחום זה.

32. העותרת טוענת שהיא מקיימת פעילות חברתית במסגרתה נערכים מפגשים חברתיים לנשים ולגברים, מועדון חברתי לביסקסואלים, פורום "לחשוב" טרנס, מפגשים לגיל הזהב, מפגשים לדוברי אנגלית, ערבית ורוסית, מועדון טיולים, קבוצת כדורגל ועוד. המרכז הקהילתי של הבית הפתוח פועל אף הוא ופתוח לקהל מדי יום. מדובר, לטענתה, בפעילות חברתית מגוונת אשר נותנת מענה לאוכלוסיה בעלת צרכים

תרבותיים-קהילתיים ייחודיים, שצרכיה אינם מסופקים על ידי המרכזים הקהילתיים הקיימים בעיר. לפיכך, טוענת העותרת, היא זכאית לתמיכה בפעילות זו בדיוק כפי שזכאים לה המרכזים הקהילתיים.

אשר לפעילות בקרב בני נוער, טוענת העותרת כי היא מפעילה ארבע מסגרות שבועיות לנוער (שתי מסגרות לבני 15-18, מסגרת לבני 18-23 וקבוצה לנוער וצעירים עולים, אשר פעלה מספר חודשים בלבד). כל המסגרות מלוות על ידי שני מדריכים, כשרכז התכנית הוא עובד סוציאלי במקצועו, אשר אחראי על ניהול התכנית ועל הנחית מדריכי הקבוצות, במסגרות אלה מתקיים אחת לשבוע מפגש במרכז הקהילתי של הבית הפתוח. מפגשים אלה, מוסיפה העותרת, היוו מסגרת ייחודית ומתן תמיכה נפשית – חברתית לבני הנוער, הסובלים ממצוקה קשה על רקע חששם מתגובות הסביבה לנטייתם המינית, וסיפקה להם מקום בטוח להתלבט בסביבה מקבלת, שאינה ביקורתית או שיפוטית. פעילות הבית הפתוח בהקשר זה, נטען, מצילת חיים, באשר על פי מחקרים מדעיים בני נוער הומו-לסביים חשופים – בשל קשיי ההתמודדות עם עוינות הסביבה – לניסיונות התאבדות בשיעור של בין פי 3 לפי 7 מאשר עמיתיהם בני גילם.

לטענת העותרת, הכרה על ידי החברה למתנ"סים כ"מרכז קהילתי" או הכרה על ידי משרד החינוך כ"תנועת נוער" אינן רלוונטיות למתן תמיכות כספיות לפעילות ציבורית, ובהעמדתן של דרישות אלו יש משום התפרקות העירייה מתפקידה והאצלה אסורה לאחרים של סמכותה לקבוע קריטריונים למתן תמיכות. לטענתה, ההכרה ב"מרכז קהילתי" או "תנועת נוער" על ידי אותם גורמים נועדה לצרכים מוגבלים, שאינם עולים בקנה אחד עם החובה המוטלת על המשיבה ליתן תמיכה לגורמים המספקים שירות ציבורי-חברתי הנדרש לתושבי העיר. לטענת העותרת, על המשיבה לקבוע קריטריונים שעניינם אופי פעילותו של הגוף המבקש תמיכה עצמו, באופן בו תוענק תמיכה גם לגופים כדוגמתה, המספקים מרכז קהילתי ותמיכה לבני נוער באוכלוסיות מוגדרות בעלות מאפיינים ייחודיים. העותרת מוסיפה וטוענת, שהקריטריון לגבי פעילות אזוּרית הוא בבסיסו קריטריון מפלה כלפי הקהילה הגאה וכלפי כל קבוצת מיעוט שפעילותה האזוּרית היא, מטבע הדברים, צנועה והוא יוצר מצב בו קבוצות קטנות הנזקקות לשירותים עירוניים לא תוכלנה לזכות לתקצוב באף אזור.

באשר למתן תמיכה במסלול קידום מעמד האישה בשנים 2005-2006, טוענת העותרת, כי פעילותה לקידום מעמד האישה הינה ייחודית, בשל העובדה כי נשים המשתייכות לקהילה מופלות פעמיים – פעם אחת כנשים בעולם גברי ופעם שנייה כנשים לסביות. על רקע זה העותרת פועלת להעצמתן של נשים לסביות ומעניקה להן מרחב הקשבה ושיתוף. לטענתה, פעילותה לקידום מעמד האישה עונה על התנאים לתמיכת העירייה בפעילות לקידום מעמד האישה, ו"למשיבה לא הייתה כל סיבה עניינית מבוססת לשלול מהעותרת תמיכה במסלול קידום מעמד האישה". באשר לשנת 2007, טוענת העותרת כי אף שאין פגם בהחלטת המשיבה לקיים את הפעילות בתחום זה בעצמה, בפועל פעילותה של המשיבה מתמקדת בצרכיהן של קבוצות ייחודיות אחרות של נשים, כגון אמהות חד הוריות או נשים חרדיות, בעוד שלקבוצת ההתייחסות של העותרת, נשים לסביות, המשיבה אינה מקיימת פעילות חברתית כלשהי. בנסיבות אלו, סבורה העותרת, מוטלת על המשיבה חובה ליתן לה תמיכה לשם מתן מענה לצרכיה של קבוצה זו.

33. באשר לתחום הפעילות של המרכזים הקהילתיים השאלה אשר עולה היא האם עמדתה של העירייה, אשר נותנת תמיכה רק למרכזים ומינהלים קהילתיים אשר הוכרו על ידי על ידי החברה הארצית למתנ"סים ופועלים להנגשת שירותי העירייה לתושבי השכונות על בסיס גיאוגרפי, פוגעת בשוויון. שאלה זו עולה בשני הקשרים. ההקשר האחד מתמקד בזהותם של הגופים מקבלי התמיכות, והשני – במהותה של הפעילות הנתמכת.

34. באשר להקשר הראשון, ייחוד התמיכות למרכזים הקהילתיים בלבד, אינו מתיישב לכאורה עם הדרישה כי הקריטריון הראשוני למתן תמיכות יהיה אופי הפעילות הנתמכת ולא זהותו של הגוף הנתמך. עם זאת, כפי שצוין, הפסיקה הכירה בכך שהזיקה הקיימת בין הגוף התומך לגוף הנתמך יכול שתהא שיקול במתן התמיכה. כך נדחתה בבג"ץ [1313/01](#) הנזכר לעיל, טענת העותרת, שהיא עמותה פרטית, כי היא זכאית לקבל תמיכה זהה לזו אשר ניתנת לחברה למתנ"סים מרכזים קהילתיים בישראל ונקבע:

"נחה דעתנו כי קיים שוני מהותי – עובדתי ומשפטי – בין פעילות המשיבה 2 [החברה למתנ"סים מרכזים קהילתיים בישראל] שהיא חברה ממשלתית בבעלות מלאה של הממשלה, ובמסגרתה פועלים עשרות רבות של מתנ"סים כאשר השירותים נרכשים על ידי

הממשלה כחוק, לבין העותרת שהיא עמותה פרטית, המקבלת תמיכה. ככל שהעניין נוגע למשיבה 2, אין מדובר בתמיכה לפי סעיף 3א' לחוק יסודות התקציב אלא להתקשרות העולה בקנה אחד עם חוק חובת מכרזים. אין להשוות את מעמדם המשפטי של המשיבה 2 ושל העותרת, גם אם העותרת מקיימת פעילות דומה לזו של המתנסים, וגם אם בסופו של דבר מקבלת היא תמיכה פחותה מהתשלום המתקבל אצל המשיבה 2" (סעיף 2 לפסק הדין).

35. בענייננו קיימת זיקה הדוקה בין העירייה לבין המתנסים והמרכזים הקהילתיים המופעלים בתחומה. זיקה זו מתבטאת, מבחינה ארגונית, בכך שמתנסים אלה הוקמו על ידי העירייה בהתאם למדיניות שעוגנה בהסכם שנכרת בין העירייה לבין החברה הארצית למתנסים והם פועלים במסגרות של עמותות "מינהל קהילתי" אשר מופעלות על ידי החברה למרכזים קהילתיים בירושלים. חברה זו, כאמור לעיל, היא חברה מעין עירונית, אשר העירייה שולטת ב – 49.7% מהון מניותיה וראש העיר הוא יו"ר הדירקטוריון שלה. מבחינת תוכן הפעילות, מרכזים קהילתיים אלה פועלים על בסיס גיאוגרפי, כשכל אחד מהם מהווה מעין עיריית זוטא של השכונה בה הוא נמצא, ופועל כזרועה הארוכה של העירייה להנגשת שירותי העירייה לתושבים.

התייחס לכך מבקר המדינה בדו"ח שפרסם ביום 10.2.08 (מש/כג):

"הרכבה הדמוגרפית של ירושלים מצבה הגיאופוליטי הגורם למתיחות חברתית, לאומית ותרבותית, וההבדלים הניכרים בין צרכי השכונות השונות, הביאו לרעיון ולפיו יש לעשות שינויים בתפקודו של השלטון המקומי כדי לבזר את סמכויותיו ולהתאים את השימוש בסמכויות אלה לצרכי הקהילה בשכונה.

עד אוגוסט 2007... הוקמו על ידי העירייה והחברה הירושלמית 27 מינהלים קהילתיים והקמתם של חמישה נוספים עומדת בעיצומה. המינהלים הקהילתיים אמורים לתת שירותיהם לכלל האוכלוסיה בעיר... מטרתו העיקרית של מפעל המינהלות השכונתיות היא שיתופם של נציגי התושבים, מנהלי השירותים, נציגי המערכת העירונית והרשויות הממלכתיות הנותנות שירותים לתושבי השכונה, בניהול השכונה..."

"ביטוי נוסף למגמות הביזור, חיזוק האוטונומיה של התושבים ומעמד הקהילה נמצא בשכונות בדמותן של המתנסים. המתנסים הם גופים בעלי ישות משפטית עצמאית וחלקם מקבלים שירותי מטה, תמיכה והדרכה מקצועית מהחברה למתנסים – מרכזים קהילתיים בישראל בע"מ. המתנסים מבוסס על מעורבות של פרטים, תפוצות, מוסדות וארגונים הפועלים ביישוב והחברים יחדיו לשם קידומו ופיתוחו. המתנסים הראשונים התמקדו בחינוך הבלתי פורמאלי ובעיקר

בפעילות בבני נוער, הפקת אירועי תרבות ובפעילות ספורטיבית. במהלך השנים החלו המתנ"סים להתמקד בביזור ובחיזוק מעמד הקהילה....".

"בישיבת מועצת העירייה שהתקיימה בשנת 1992 הוכר הצורך בהקמת מינהלים קהילתיים בשכונות שינהלו את תפקידי המינהלות השכונתיות והמתנ"סים גם יחד, ובעקבות הישיבה האמורה החלה העירייה לפתח מודל חדש של מינהל קהילתי. מדובר במודל ייחודי בארץ ולפיו המינהל הקהילתי אמור לעסוק הן בהפעלת שירותים והפעלת תוכניות חברתיות – תפקידים שקודם לכן הוטלו בעיקר על המתנ"סים – והן בחיזוק הדמוקרטיה בשכונה ובפיתוח החברה האזרחית – תפקידים שקודם לכן הוטלו בעיקר על המינהלות השכונתיות".

"המינהל הקהילתי בהיותו מעורב בפיתוח החברתי, התרבותי, האורבני, הפיזי והקהילתי של השכונה אמור להיות הגורם המתאם בין התושבים והארגונים השונים בשכונה, ובינם למוסדות העיר והממשלה. בהיותו ארגון עירוני-שכונתי-קהילתי אמור המינהל לספק שירותים בשני תחומים מרכזיים. תחום אחד נוגע לכלל השירותים החברתיים. בתחום זה משמש המינהל בעיקר כזרוע מבצעת של העירייה. עם זאת בדרך כלל המינהל הקהילתי רשאי לקבוע את אופי השירותים החברתיים שהוא בוחר להעניק ולפתח שירותים אלה לפי שיקול דעתו... התחום האורבני הוא התחום השני, ובמסגרתו המינהל הקהילתי פועל הן כמייצגם של התושבים כלפי העירייה והן כזרוע המבצעת של העירייה".

36. מהאמור לעיל עולה, שקיים שוני מהותי בין המתנ"סים והמינהלים הקהילתיים הפועלים בירושלים לבין העותרת, זאת, הן מבחינת הזיקה לעירייה והן מבחינת אופי הפעילות המתנהלת בהם. בכך אין כדי לגרוע מחשיבותה של הפעילות החברתית שמקיימת העותרת. עם זאת, פעילות זו מתמקדת בתחום ספציפי אשר נועד ליתן מענה לצרכים המיוחדים של חברי הקהילה ההומו-לסבית ונהנים ממנו חברי קהילה זו בלבד. על רקע זה אני סבור שהעותרת והמתנ"סים אינם נמנים על אותה קבוצת שוויון. על כן, מתן תמיכה כספית למתנ"סים ואי מתן תמיכה כזאת לעותרת אינו פוגע בשוויון.

37. בהעדר פגיעה בשוויון, אני סבור שאין מקום לכך שבית המשפט יורה לעירייה ליתן תמיכה כספית לעותרת. כאמור לעיל, אין חולק על חשיבות פעילותה של העותרת, אך בכך בלבד אין די כדי להצדיק התערבותו של בית המשפט במדיניות מתן התמיכות של העירייה וכפייתה של זו להעניק תמיכה גם לעותרת. שהרי שיקול הדעת במתן תמיכות כספיות נמסר לעירייה ולא לבית המשפט ובהעדר פגיעה בשוויון, בית המשפט אינו אמור להתערב בשיקול דעת זה של הרשות. זאת, גם בהתחשב במשאבים המוגבלים העומדים לרשות העירייה לצורך זה ובכך שלא הוכח שהעירייה נותנת תמיכה כספית

לגופים הנמנים על קבוצת השוויון עליה נמנית העותרת. להיפך, מתוך החומר שהוצג בפני עולה שגופים רבים אשר מקיימים פעילות חברתית המיועדת לקבוצות אוכלוסיה בעלות צרכים מיוחדים אינם מקבלים תמיכות. זה המצב, לדוגמה, לגבי עמותת "אם הבנים שמחה" המקיימת פעילות חברתית המיועדת למשפחות חד הוריות, עמותת "אלה" המספקת שירותים חברתיים לנוער בסיכון, ועמותת "בית חינוך עיוורים" המקיימת פעילות קהילתית וחברתית המיועדת לקהילת העיוורים.

38. אינני מקבל גם את טענות העותרת בנוגע לתמיכה הכספית שהתבקשה במסגרת התקציב שיועד לתמיכה בפעילות לקידום מעמד האישה בשנים 2005-2006. על פי הקריטריונים שנקבעו על ידי המשיבה לגבי תמיכות אלו, "הסיוע יינתן לארגונים שמטרתם העיקרית קידום מעמד נשים". מסקנת המשיבה, לפיה רק חלק קטן, של 1.75% מכלל הוצאותיה של העותרת הופנו למטרה זו, נסמכה על הנתונים שמסרה העותרת עצמה בבקשותיה, והעותרת אינה חולקת על כך. בנסיבות אלו, לא ניתן לראות בעותרת כגורם ש"מטרתו העיקרית קידום מעמד נשים", וממילא לא נפלה הפלייה באי מתן תמיכה לעותרת בתחום זה. באשר לשנת 2007, המשיבה העדיפה לבצע בעצמה פעילות בתחום קידום מעמד האישה, וגם בכך איני רואה עילה להתערב.

39. בעניין מתן תמיכה לתנועות נוער וארגוני נוער, העותרת ממקדת טיעוניה להגבלת התמיכה ל"תנועות וארגוני נוער המוכרים על ידי משרד החינוך", כשלטענתה, העירייה לא הייתה מוסמכת להתפרק משיקול הדעת המוקנה לה ולסמוך החלטתה בנושא זה רק על החלטת משרד החינוך שאינו מכיר בעותרת כתנועת נוער או כארגון נוער. אולם, ללא קשר להכרה מטעם משרד החינוך, אף שהעותרת מקיימת פעילות גם בקרב בני נוער, לא יכול להיות חולק על כך שהעותרת אינה "תנועת נוער" וגם אינה "ארגון נוער", ובכך די כדי לדחות את העתירה בנושא זה.

החטיבה לקידום נוער וצעירים

40. באשר לבקשת התמיכה מהחטיבה לקידום נוער וצעירים (להלן גם - החטיבה), טוענת העותרת כי פעילותה כוללת שתי מסגרות שבועיות לנוער, קבוצת נוער המיועדת לבני 15-18 וקבוצת צעירים לבני 18-23. אשר נפגשות ומקיימות פעילות חברתית אחת לשבוע במרכז הקהילתי של הבית הפתוח. בפגישות אלה נדונים נושאים שונים כגון:

שירות בצה"ל, זוגיות, יציאה מהארון מול ההורים והסביבה הקרובה, התמודדות עם בני הגיל ההטרסקסואלים בבית הספר ובמסגרות פורמאליות אחרות ועוד. החלק הראשון של כל תכנית פועל במתכונת של "מועדון פתוח", במסגרתו יכולים בני הנוער לשהות במקום, להרגיש חופשיים לבלות, לשתף, חברים בקורותיהם ולהעלות על פני השטח שאלות וסוגיות המתעוררות אצלם. בחלק השני של הערב, טוענת העותרת, "מתכנסים בני הנוער על פי קבוצות הגיל שלהם ומנהלים מפגש תמיכה, בו ניתנת להם האפשרות לשתף ולהתייעץ". לטענת העותרת, כל המסגרות הנ"ל מלוות על ידי שני מדריכים כשרכז התכנית הוא עובד סוציאלי במקצועו אשר אחראי על ניהול התוכנית ועל הנחית מדריכי הקבוצות.

41. המשיבה טוענת שהעותרת אינה עומדת בקריטריונים למתן תמיכה במסלול הפעילות למען נוער מנותק עליו נסמכה בקשתה, ואשר בוטל בשנת 2008. זאת משום שפעילותה אינה מיועדת ל"נוער שאינו מצוי במסגרת לימודית ו/או תעסוקתית מלאה". כמו כן טוענת המשיבה, שהעותרת אינה גוף שהוא "בעל ידע טיפולי מוכח... [הנותן] את השירות באמצעות בעלי מקצוע מוסמכים" כנדרש. המשיבה מדגישה כי מנהל החטיבה האמורה בדק את הפעילות המאורגנת על ידי העותרת (ע/92) וסבר כי חשיבותה החברתית גבוהה, אך היא "... אינה בתחום המנדט המקצועי של החטיבה לקידום נוער" שהוא התחום הטיפולי בלבד, בעוד שפעילותה של העותרת מתמקדת בעיקר בתחום החברתי. עוד טוענת המשיבה, כי מספר בני הנוער המשתתפים בפעילות אצל העותרת הוא מצומצם. הצעתו של מנהל החטיבה לשיתוף פעולה מתמשך באופן בו השירותים הטיפוליים של החטיבה, כגון ייעוץ פסיכולוגי וסיוע בהשלמת לימודים, יועמדו לרשות העותרת וחבריה ככל שיזדקקו להם, נדחתה על ידי העותרת. זאת בעוד, שהצעה דומה שהופנתה לעמותת "אלקאוס" העוסקת בפעילות בתחום השונות מינית והמגדרית בחברה הפלסטינית התקבלה, באופן שהפעילות החברתית מאורגנת על ידי העמותה והפעילות הטיפולית מבוצעת על ידי החטיבה.

42. העותרת טוענת, מנגד, שהחטיבה לקידום נוער וצעירים ממונה על טיפול כללי בנוער המצוי בסיכון ובמצוקה. במסגרת זו, החטיבה תומכת בנוער בסיכון ובמצוקה, וזאת בנוסף למתן תמיכה כספית לפעילות בתחום מניעת הסמים ובתחום נוער מנותק, כאשר בפועל תמיכה זו ניתנת רק לגורם אחד, הוא עמותת "ידידי בית חם". עם זאת, החטיבה אינה מנהלת בעצמה פעילות ייחודית בנושא נוער הומו-לסבי ואינה קובעת קריטריונים שיאפשרו מתן תמיכה כספית בתחום זה. זאת, אף שחברי קבוצה זו

מצויים בסיכון גבוה לתגובה עוינת מסביבתם, ושיעור ניסיונות ההתאבדות בקרבם גבוה משמעותית ביחס לבני גילם. העותרת מפנה לדו"ח שהוצא בחודש מרס 2006 על ידי הוועדה הציבורית לבדיקת מצבם של ילדים ובני נוער בסיכון ובמצוקה של משרד הרווחה בראשותו של פרופ' הלל שמיד (ע/2) (להלן – ועדת שמיד), בו נאמר כי בין תכניות המניעה והטיפול באוכלוסיות מיוחדות נדרשת גם תכנית העונה על צרכיה המיוחדים של אוכלוסיית בני הנוער ההומו-לסבית, וצוין כי קיימת "התעלמות מן הצרכים המיוחדים של בני נוער הומו-לסביים והפליה כלפיהם". עוד צוין בדו"ח, כי "ברבים מהשירותים שתקציביהם מיועדים לילדים בסיכון נדרשת השתתפות של הרשויות המקומיות". בנסיבות אלו, טוענת העותרת, הקריטריון הקובע כי מלבד בתחום מניעת הסמים שאינו רלוונטי לה, תינתנה תמיכות כספיות רק בתחום הנוער המנותק תוך התעלמות מהצורך במתן תמיכות לנוער הומו-לסבי, אינו סביר והוא תפור למידותיה של עמותת "ידידי בית חם", אשר הייתה הגורם היחיד שזכה לתמיכה כספית מאת החטיבה בתחום האחרון.

43. דחיית בקשתה של העותרת לתמיכה במסגרת זו נומקה על ידי המשיבה בשלושה טעמים. ראשית, העותרת אינה פועלת בקרב נוער המוגדר כנוער מנותק. שנית, העותרת מקיימת בקרב בני נוער פעילות חברתית, אך אינה מקיימת פעילות טיפולית על ידי אנשי מקצוע מוסמכים, שהוא תחום הפעילות של החטיבה לקידום צעירים ונוער. שלישית, היקף הפעילות של העותרת, מבחינת מספר בני הנוער אשר נוטלים חלק בפעילותה, הוא דל.

44. אשר לנימוק הראשון, נוער מנותק הוגדר על ידי החטיבה כנוער אשר אינו מצוי במסגרת לימודית ו/או תעסוקתית מלאה ופעילותה של החטיבה מתמקדת בנוער זה. העותרת אינה חולקת על כך שהיא אינה פועלת בקרב נוער מנותק כהגדרתו לעיל (סעיף 242 לעתירה), אך טוענת שאוכלוסיית הנוער הנתמכת על ידה, הנמנית על הקהילה ההומו-לסבית נמצאת בסיכון שאינו פחות ואף גבוה מהסיכון בו נמצאים בני נוער מנותקים. על כן, נטען, על החטיבה להעניק תמיכה גם בפעילות למען בני הנוער הללו.

45. אוכלוסיות היעד לפעילותה של החטיבה בקרבה היא מקיימת פעולות מניעה מוגדרות בספר התקציב של המשיבה לשנת 2007, אליהם הפנו הן העותרת והן המשיבים

(ע/106) כ"נוער ותיק, דור שני ושלישי למצוקה, נוער ערבי-מזרח ירושלים, נוער עולה בסיכון (עולי חבר העמים ואתיופיה), נוער חרדי במצוקה מתבגרים בסיכון ובמצוקה מהמעמד הבינוני והגבוה, נוער דתי לאומי-מירושלים והפריפריה", כאשר "כל המטופלים נמצאים על הרצף בין דרגת סיכון פחותה (נערים המצויים במסגרות חינוך פורמלי וזקוקים להתערבויות בתחום המניעה) ועד דרגת מצוקה גבוהה- המאופיינת בהסתבכות קשה עם החוק, בנתק מהחברה ובהתנהגות חריגה ההופכת לדפוס חיים קבוע (כגון: מחוסרי בית, מכורים לסמים ואסירים לשעבר)". יצוין, כי רשימה זו דומה לרשימת האוכלוסיות המיוחדות בהן מציין דו"ח שמיד כי יש למקד את תכניות המניעה והטיפול, הכוללות את "המגזר הערבי והבדואי, עולים חדשים, המגזר החרדי, בני נוער הומו-לסביים", בהשמטת הקבוצה האחרונה בלבד.

46. על רקע זה עולה השאלה אם בהתמקדות החטיבה בטיפול בנוער מנותק בלבד ואי מתן טיפול לבני נוער הנמנים על הקהילה ההומו-לסבית, כל עוד הם מצויים במסגרות לימודיות או תעסוקתיות, יש משום הפליה אסורה. במלים אחרות, האם אוכלוסיית הנוער המנותק ואוכלוסיית הנוער ההומו-לסבית נמנים על אותה קבוצת שוויון, שאז אין מקום להפליה ביניהם. שאלה זו יש לבחון על פי תכלית פעילותה של החטיבה לקידום נוער וצעירים (השווה: [בג"ץ 4541/94 מילר נ' שר הביטחון, פ"ד מט\(4\), 94](#), 11; [בג"ץ 3792/95](#) הנזכר לעיל). תכלית זו, כעולה מהחומר שהוצג בפני, היא תמיכה באוכלוסיות נוער המצויות בסיכון. על רקע תכלית זו, משאין חולק שאוכלוסיית הנוער ההומו-לסבי נמצאת אף היא בסיכון, אני סבור שאוכלוסיית הנוער המנותק ואוכלוסיית הנוער ההומו-לסבי נמנות על אותה קבוצת שוויון, באופן שאינו מאפשר להפלות ביניהן, על ידי אי מתן תמיכה לאוכלוסיה אחת ומתן תמיכה לאוכלוסיה אחרת. לפיכך, גם אם דו"ח שמיד אינו מחייב את המשיבה, אי ההתאמה בין אוכלוסיות הנוער בסיכון המזוהות בו (אשר כוללת בני נוער הומו-לסביים), לבין אוכלוסיות היעד אליהן מיועדת פעילות החטיבה לקידום נוער וצעירים (שאינה כוללת אוכלוסיה זו), מצביעה על הפליה הננקטת כלפי קבוצת בני הנוער ההומו-לסבית בכל הנוגע למתן טיפול המכוון לצרכיה המיוחדים כאוכלוסיה בסיכון.

47. עם זאת, העותרת אינה מבקשת בעתירתה להורות לחטיבה לנוער ולצעירים שבעירייה לכלול בין בני הנוער שבטיפול גם בני נוער הומו-לסביים. גם אם היה מתבקש סעד זה, מסתבר שהעירייה מוכנה להרחיב את פעולותיה גם בקרב בני נוער הנמנים על קבוצת סיכון זו, לפחות בהיבט הטיפול. כך עולה מהצעתו דלעיל של מנהל החטיבה,

להעמיד את שירותי החטיבה לקידום נוער וצעירים גם לרשותה של העותרת ולרשות בני אוכלוסיית היעד שלה, הצעה אשר נדחתה על ידי העותרת. בכל מקרה, מבוקשה של העותרת בעתירתה הוא שהעירייה תתמוך בפעולותיה שלה בקרב בני נוער אלה על ידי מתן תמיכה כספית.

48. העניין האחרון מעלה את שאלת אופי השירותים המוענקים על ידי העותרת לאוכלוסיית בני הנוער ההומו-לסבית. בהקשר זה עולה הנימוק השני של העירייה על יסודו נדחתה בקשת התמיכה של העותרת בתחום זה, לפיו החטיבה עוסקת במתן שירות טיפולי-מקצועי לבני הנוער שבטיפול, בעוד שעיקר פעילותה של העותרת הוא פעילות חברתית, שאינה מתבצעת על ידי אנשי מקצוע מוסמכים, ולא פעילות טיפולית.

49. עיון בפעולות המבוצעות על ידי המשיבה באמצעות חטיבה זו המפורטות בספר התקציב מעלה כי מרביתן מתמקדות במתן שירותים טיפוליים לאוכלוסיות היעד השונות. כפי שכבר נאמר, לרשות מסור שיקול דעת בדבר אופי הפעילות הנתמך על ידה, ומשהעירייה החליטה למקד את פעילות החטיבה לנוער וצעירים במתן טיפול מקצועי בבני נוער, ולא בקיום פעילות חברתית, גם אם בעלת סממנים טיפוליים, כפי שעושה העותרת, אני סבור שאין עילה לכפות על החטיבה אופי פעילות אחר.

50. באשר לטענה בדבר הפליית העותרת מול עמותת "ידידי בית חס" במתן תמיכות, והתאמת הקריטריונים שנקבעו למידותיה של האחרונה, עיון בדברי ההסבר הנוגעים לחטיבה אכן מעלה כי "עמותת בית חס" מצוינת בהם בשמה כגורם השותף עם החטיבה בהפעלת "בתים חמים" עמו ערכה החטיבה "איגום משאבים וידע", מה שמצביע על קרבה משמעותית ביניהן. המשיבים אף אינם חולקים על כך שעמותה זו הינה הגורם היחיד אשר זכה לתמיכה במסלול "תמיכה בנוער מנותק". עם זאת, העותרת לא ערכה כל השוואה בין מאפייני פעילותה לאלו של עמותת "ידידי בית חס", ממנה עולה קיומה של הפליה בין השתיים.

51. לאור האמור לא שוכנעתי שהעותרת הופלתה באי מתן תמיכה כספית גם במסגרת פעילותה של החטיבה לנוער ולצעירים של העירייה.

52. התוצאה היא שהעתירה נדחת.

העותרת תשלם למשיבים שכ"ט עו"ד בסך 10,000 ₪ בצירוף מע"מ.

ניתן היום י"ב בחשון, תשס"ט (10 בנובמבר 2008) בהעדר הצדדים. המזכירות תמציא לצדדים העתק פסק הדין.

יהונתן עדיאל 8187/08-54678313

י' עדיאל, סגן נשיא

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה

[הודעה למנויים על עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו - הקש כאן](#)